804/08

Den 6. oktober 2008 blev i sag nr. 73.892:

xxxx xxxxxxxx xxxxxx
xxxxxxxxxxxx x
xxxx xxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har pensionsforsikring i Danica Pension, klager ved sin advokat over selskabets afvisning af at udbetale fulde ydelser som følge af tab af erhvervsevne.

Selskabet henviser til, at klagerens erhvervsevne alene er nedsat til mellem 1/2 og 1/3, hvilket blev fastslået i AK.67.069 af 15/5 2006 samt til, at det ikke siden er dokumenteret, at klagerens erhvervsevne er forværret i en sådan grad, at hendes erhvervsevne kan anses for nedsat med mindst 2/3.

Klageren, der født i 1955 og har arbejdet med administrative opgaver i sin og ægtefællens virksomheder, har to pensionsforsikringer i Danica Pension. Den ene giver i henhold til forsikringsbetingelserne ret til udbetaling ved tab af erhvervsevne samt til præmiefritagelse, såfremt den generelle erhvervsevne bliver nedsat til 1/3 eller mindre, samt ret til halv udbetaling ved tab af erhvervsevne og til halv præmiefritagelse, såfremt den generelle erhvervsevne bliver nedsat til 1/2 eller mindre. Den anden giver ret til udbetaling ved tab af erhvervsevne, såfremt den generelle erhvervsevne bliver nedsat til 1/3 eller mindre samt til præmiefritagelse, såfremt erhvervsevnen fuldstændigt mistes. Selskabet anser klagerens erhvervsevne for nedsat til mellem 1/2 og 1/3, hvorfor der i henhold til forsikringsbetingelserne for den ene ordning ydes halv udbetaling ved tab af erhvervsevne. Selskabet yder af tekniske grunde fuld præmiefritagelse.

Klageren er pr. 1/1 2007 bevilget førtidspension.

Det fremgår af sagen, at klageren var udsat for et faldtraume den 26/6 2000. Klageren slog derved venstre ben samt venstre brystkasse. Klagerens læge anførte i statusattest af 25/9 2006:

> "Til trods for at der nu er gået 6 år siden falduheldet, og på trods af mange forskellige former for behandling, er der sket en gradvis forværring. Der forventes ingen bedring i tilstanden. Pt. erhvervsevne må betragtes som værende betydelig nedsat til under 1/3."

Praktiserende psykolog T.J.J. foretog en psykologisk undersøgelse af klageren og anførte herefter i skrivelse af 29/11 2006:

> " Resumé
> A.K.M. er henvist til psykologisk undersøgelse af Arbejdsmarkedsafdelingen i H. Kommune. AKM er en 51-årig kvinde, som gennem 26 år har arbejdet med regnskabs- og kontorarbejde i sin ægtefælles virksomhed. Hun var i år 2000 ude for en episode, hvor hun faldt og slog arm, skulder, brystkassen og ankel. Udviklede efterfølgende en tilstand med hovedpine, smerter svarende til højre side af nakken, højre side af baghovedet, højre øre, højre øje, højre siden af kæben, og højre skulder, kombineret med nedsat bevægelighed i højre arm, vekslende føleforstyrrelser ud i venstre hånds fingre, hukommelses- og koncentrationsproblemer, nedsat overblik, samt hurtig udtrætning. Er grundigt udredt at neurologer og neuropsykolog. Blev på denne baggrund tilkendt fleksjob i 2004. Neuropsykologen beskrev i erklæring i 2004 tegn på let forringet opmærksomhed samt let svingende problemløsningsevne, hvilket blev tolket som et udslag af AKM's massive fysiske gener. Neurologen beskrev at AKM allerede i 2004 havde besvær med at klare en arbejdsdag på 2-3 timer.
>
> Det blev i sin tid anbefalet af den psykolog, som foretog den neuropsykologiske undersøgelse, at AKM skulle have hjælp af en psykolog med henblik på bedre smertecoping, herunder at blive bedre til at tilrettelægge sit arbejde og til at bearbejde egne krav til sig selv. Der har ikke været kontakt til psykolog.
>
> AKM har imidlertid fået tiltagende problemer med at magte arbejdsopgaverne i fleksjobbet, og er ophørt i dette med virkning fra 01.09.2006 i forbindelse med at virksomheden er solgt.
>
> Der er på denne baggrund fra forvaltningens side anmodet om en psykologisk undersøgelse af A.K.M.'s tilstand, herunder en vurdering af hendes vanskeligheder, prognose og behandlingsmuligheder, ligesom der ønskes en vurdering af i hvilket omfang de beskrevne problemer påvirker AKM's arbejdsevne, samt vurdering af hendes resurser og barrierer i forhold til tilknytning tit arbejdsmarkedet, herunder eventuelle muligheder for at genskabe arbejdsdygtigheden. Der spørges specifikt til om der ses mulighed for placering i et nyt fleksjob eller om hun varigt er uden arbejdsevne.
>
> Med henblik på belysning af dette er der foretaget en bred psykologisk undersøgelse, opbygget af fire hoveddele: 1) en gennemgang af AKM's livsforløb, 2) en klinisk vurdering af hendes aktuelle tilstand, 3) en vurdering baseret på psykologisk testning med et bredt testbatteri, sammensat med henblik på belysning al kognitivt funktionsniveau og personlighed,

herunder resurser og vanskeligheder, samt 4) en samlet vurdering og konklusion vedr. AKM's arbejdsevne ud fra en kombineret klinisk psykologisk, neuropsykologisk og revalideringspsykologisk helhedsbetragtning.

På baggrund af den kliniske undersøgelse vurderes det, at AKM er karakteriseret ved en tilstand med hukommelsesproblemer, koncentrationsproblemer, problemer med overblik, nedsat energi, hurtig udtrætning, øget behov for at hvile, samt markant nedsat tærskel for at håndtere belastninger. Der er tale om et tilstandsbillede som typisk optræder når en person gennem længere tid lever under en kronisk belastning, som f.eks. en kronisk smertetilstand. Der ses endvidere visse tegn der kan tyde på en begrænset personlighedsproblematik, karakteriseret bl.a. ved en meget pligtopfyldende holdning med store krav til sig selv og en 'fortrængende kognitiv stil'.

På baggrund af testning med den kognitive test WAIS-R vurderes det, at AKM gennemsnitligt fungerer i normalområdet. Endvidere vurderes det at hun er præget af koncentrationsproblemer, svingende koncentrationsniveau og hurtig udtrætning.

På baggrund af testning med de neuropsykologiske tests Trait Making Test og Rey's AVLT findes der ikke påviselige tegn på hukommelsesproblemer eller koncentrationsproblemer, men dette resultat står således i modsætning til hvad AKM giver udtryk for at hun subjektivt oplever - nemlig at hun oplever koncentrationsproblemer, og det står også, hvad angår koncentrationsproblemer, i modsætning til resultatet i WAIS-R. Det skal i den forbindelse fremhæves, at der *ses* tilfælde hvor koncentrations- og hukommelsesproblemer hos en person der vitterlig har sådanne problemer ikke lader sig indfange og afspejle i alle psykologiske tests. Det ser tid tit, at det er det, som gør sig gældende for AKM. Dette kan bl.a. skyldes at AKM har mange resurser, som hun til tider kan bruge til at kompensere med i den relativt rolige testsituation, mens hun ikke er i stand til på denne måde at kompensere i en mere uoverskuelig og urolig hverdagssituation i det virkelige liv.

Denne vurdering understøttes i høj grad af testningen med den symptomafdækkende test SCL 90R. På baggrund af testningen med denne test vurderes det, at AKM er plaget af kroniske smerter, lettere angstsymptomer og koncentrationsbesvær. Desuden må det igen bemærkes at der også findes tegn på koncentrationsproblemer i den kognitive test WAIS-R.

På baggrund af testningen med personlighedstesten TAS-20 findes der ikke samlet set tegn på alexitymilignende problemer, men der ses dog tegn på en ret udpræget tendens til eksternt orienteret tænkning (dvs. at man i højere grad fokuserer på ydre hændelser end på indre oplevelser).

På baggrund af testningen med de 4 personlighedstests Rorschachtesten, MCMI-III, SCID-II og IDSQ 40 vurderes det, at AKM er karakteriseret ved en tilstand af kronisk overbelastning, og at hun på denne baggrund er plaget af ganske omfattende belastningsudløste vanskeligheder. Det vurderes at AKM er plaget af et højt indre stressniveau med hukommelsesproblemer, koncentrationsproblemer, problemer med overblik, nedsat energi, hurtig udtrætning, øget behov for at hvile, tilstedeværelse af uro og anspændthed, samt markant nedsat tærskel for at håndtere belastninger. Det vurderes at AKM har en deraf følgende sårbarhed for at blive overvældet af dagliglivets krav. Det vurderes endvidere at hun er karakteriseret ved en underliggende personlighedsmæssig stil, præget af at hun stiller store krav til sig selv, og præget af at hun kontrollerer sit følelsesliv en hel del, samt præget af at hun lægger vægt på at være ansvarlig, organiseret og samarbejdsvillig. Det vurderes at denne personlighedsstil er forenelig med en lettere personlighedsmæssig problematik, kendetegnet ved en tendens til emotionel tilbageholdenhed, en tendens til at høj kontrol over sit følelsesliv, samt en ten-

dens til at stille store krav til sig selv. Det skal imidlertid understreges at der er tale om en personlighedsmæssig problematik, som ikke i sig selv kan ses som en tilstrækkelig underliggende baggrund for smertetilstanden.

Vurdering og konklusion
A.K.M. er henvist til psykologisk undersøgelse af Arbejdsmarkedsafdelingen i H. Kommune. Der er anmodet om en psykologisk undersøgelse af A.K.M.'s tilstand, herunder en vurdering af hendes vanskeligheder, prognose og behandlingsmuligheder, ligesom der ønskes en vurdering af i hvilket omfang de beskrevne problemer påvirker AKM's arbejdsevne, samt vurdering af hendes resurser og barrierer i forhold til tilknytning til arbejdsmarkedet, herunder eventuelle muligheder for at genskabe arbejdsdygtigheden. Der spørges specifikt til om der ses mulighed for placering i et nyt fleksjob eller om hun varigt er uden arbejdsevne. AKM er en 51-årig kvinde som tidligere har arbejdet med kontor- og regnskabsarbejde, og som siden 2000 har udviklet en kronisk smertetilstand efter en faldulykke. På denne baggrund er hun bevilget fleksjob i 2004, men har gradvist fået sværere ved at holde til arbejdsmængden. På baggrund af den samlede undersøgelse kan følgende vurderinger formuleres

1. Det vurderes det at AKM er normalt begavet, og at hun befinder sig i en tilstand med hukommelsesproblemer, koncentrationsproblemer, nedsat overblik, nedsat energi, hurtigere udtrætning, øget behov for at hvile, samt markant nedsat tærskel for at håndtere belastninger.
2. Det vurderes at der er tale om en tilstand af kronisk overbelastning på baggrund af kroniske smerter udviklet efter faldulykken i 2000, og at hun på denne baggrund er plaget af ganske omfattende belastningsudløste vanskeligheder. Det vurderes at AKM har en deraf følgende sårbarhed for at blive overvældet af dagliglivets krav.
3. Det vurderes endvidere at hun er karakteriseret ved en underliggende personlighedsmæssig problematik, karakteriseret ved en tendens til emotionel tilbageholdenhed, en tendens til at høj kontrol over sit følelsesliv, samt en tendens til at stille store krav til sig selv. Det skal imidlertid understreges at selvom denne personlighedsmæssige problematik kan spille ind, vurderes det at der er tale om en personlighedsmæssig problematik, som ikke i sig selv kan ses som en tilstrækkelig underliggende baggrund for smertetilstanden.
4. Det vurderes imidlertid at den beskrevne belastningsudløste tilstand i meget høj grad påvirker A.K.M.s arbejdsevne: Samtidig med at smertetilstanden i sig selv nedsætter hendes arbejdsevne, medfører den beskrevne belastningsudløste tilstand at hendes arbejdsevne nedsættes yderligere. Det vurderes at der ikke er mulighed for ved psykologisk eller psykiatrisk behandling at ændre afgørende på AKM's tilstand, som vurderes som stationær. Denne vurdering af manglende behandlingsmuligheder er baseret på at det ikke ses som realistisk at bearbejde den belastningsudøste tilstand i nævneværdig grad, når de underliggende belastninger (smertetilstanden) fortsat er vedvarende til stede.
5. På baggrund af ovenstående forhold må AKM's arbejdsevne ud fra en revalideringspsykologisk helhedsbetragtning vurderes som vedvarende nedsat i meget svær grad i ethvert erhverv. Det vurderes at arbejdsevnen er nedsat i en sådan grad, at det er urealistisk at arbejde på at etablere et nyt fleksjob. Det vurderes at AKM først og fremmest har behov for at få mest mulig ro, og at hun på dette grundlag i bedste fald kunne få det en smule bedre, uden at der er nogen udsigt til at dette vil føre til en generhvervelse af arbejdsevnen, som netop vurderes som vedvarende nedsat."

Speciallæge i neurologi M.K. undersøgte klageren den 30/11 2006 og anførte herefter i speciallægeerklæring af 4/12 2006:

"**Konklusion**
Undersøgte har en kronisk spændingstilstand i form af smerter i skulderen, lænd, spændingshovedpine. Tilstanden vil kun kunne bedres, hvis hun lærer at slappe. Kunne i et forsøg på dette tage Saroten/Noritren, som hun vist aldring har forsøgt."

Klageren blev ved skrivelse af 22/12 2006 fra H. Kommune tilkendt førtidspension pr. 1/1 2007.

Klinisk neuropsykolog M.R. foretog en neuropsykologisk undersøgelse af klageren den 26/10 2007 og anførte herefter i speciallægeerklæring af 6/11 2007:

"Ved aktuelle undersøgelse fremtræder patienten som en naturlig og aldersadækvat udseende kvinde, der er upåfaldende i kontakten, men synligt anspændt og grådlabil under såvel samtalen som under testningen, hvorunder hun medvirker efter bedste evne med stabil energimobilisering. Der iagttages ingen udtrætningstendens, men patienten døjer med at sidde på stolen (jfr. afsnittet om det kliniske indtryk).

Det testpsykologiske billede viser en oprindelig og aktuel normal begavelse svarende til samlet godt middel i normalområdet. Den manuelle del klares bedre end den sproglige del, tydende på en bedre praktisk begavelse end en verbal, hvilket også svarer til fundene i testen fra november 2006. Men herudover er der fundet en let forbedret arbejdshukommelse og et godt overblik, som vist i abstraktionsprøven Matrix og som vist i diverse spændviddeprøver. Herudover findes en let styrket koncentration, hvilket ses ved en almindelig spændvidde overfor tal, sætninger og visuelt præsenterede genstande samt ved et hurtigere psykomotorisk tempo generelt. Endvidere er de visuelle og de visuospatiale færdigheder fundet gode, og det kognitive domæne Perceptuel Organisation er fundet samlet godt over middel. Eneste svage præstation er logisk hukommelse, hvor patienten umiddelbart overvældes af materialet. Ingen delprøver findes signifikant nedsatte. Endelig viser Selye's et moderat højt stressniveau, som sandsynligvis har vedvaret igennem længere tid, men Bech's viser ingen forekomst af depressive tanker.

Konkluderende kan fremføres, at der på baggrund af de testmæssige fund fra oktober 2007 er fundet normale kognitive funktioner, som vurderes til at være svarende til det præmorbide niveau, men herudover et moderat højt stressniveau hos en smerteplaget og psykisk sårbar iøvrigt upåfaldende 52 årig kvinde.

Således, som patientens samlede helbredstilstand er nu, kan hun ikke påtage sig noget arbejde på hverken almindelige eller særlige vilkår. Men dersom den tilgrundliggende lidelse (den kroniske smertetilstand) kunne behandles, ville den generelle formåen forbedres tilsvarende. Det er velkendt, at fravær af stress og belastninger over længere tid har en gavnlig virkning på kroniske smerter. Patienten siger, at hun har fået det bedre alene ved fravær af arbejdsmæssige forpligtelser. Testmæssigt ses dette i de kognitive prøver, hvor specielt koncentrationen og overblikket er styrket - men hun et fortsat psykisk sårbar på grund af det fortsat relativt høje stressniveau. I den sidste neurologiske speciallægeerklæring fra december 2006 fremgår, at den tilgrundliggende lidelse i form af kroniske smerter ikke anses for endegyldigt ubehandlelig. Erfaringsmæssigt har undertegnede set adskillige eksempler på, at sufficient medicinsk smertebehandling ved en Smerteklinik sammen med kropslig afslapning ved en afspændings- pædagog kan føre til blivende fravær af smerter."

Selskabet anførte i skrivelse af 29/11 2007 til klagerens advokat:

> "De lægeoplysninger vi har modtaget har været forelagt Danica Pensions lægekonsulent, der fortsat vurderer, at A.K.M.s generelle erhvervsevne er nedsat til mellem halvdelen og 1/3, men ikke til 1/3 eller derunder.
>
> Som begrundelse for denne vurdering lægger lægekonsulenten blandt andet vægt på, at din klient er gennemundersøgt og der er ingen objektive fund der påviser fysisk sygdom i nervesystemet eller bevægeapparatet. Det er udelukkende din klients angivne klager og symptomer der kan anføres, og der er ingen af disse klager der kan relateres til fysiske, neurologiske eller neuropsykologiske lidelser.
>
> Ved den neuropsykologiske undersøgelse i november 2006 er der fundet uspecifikke hukommelses- og koncentrationsvanskeligheder, men ingen tegn på specifik hjerneskade. Psykologens eget skøn af erhvervsevnen er i denne forbindelse Danica Pension uvedkommende.
>
> Den neuropsykologiske undersøgelse i november 2007 bekræfter, at der ikke er tale om cognitive deficits af væsentlig betydning for erhvervsevnen. Der er heller ikke mistanke om depression eller anden psykisk sygdom.
>
> Vi fastholder derfor, at A.K.M. har ret til halv udbetaling ved tab af erhvervsevne længst til forsikringen udløber den 1. juni 2022."

Klagerens advokat har ved skrivelse af 5/5 2008 over for nævnet nedlagt påstand om, at selskabet skal anerkende, at klagerens erhvervsevne er nedsat med mindst 2/3. Klagerens advokat har til støtte herfor anført:

> "Sammenfattende gøres det således gældende, at min klients erhvervsevne er nedsat til mindre end 1/3, hvilket har støtte i de lægelige og sociale akter.
>
> Min klient er meget grundigt undersøgt og der er ikke yderligere behandlingsmuligheder.
>
> Danica begrunder sin afgørelse med, at 'der ingen objektive fund, der påviser fysisk sygdom i nervesystemet eller bevægeapparatet. Det er udelukkende din klients angivne klager og symptomer der kan anføres, og der er ingen af disse klager der kan relateres til fysiske, neurologiske eller neuropsykologiske lidelser.'
>
> I den forbindelse skal jeg henlede opmærksomheden på, at der var en reel skade i 2000, hvor min klient faldt og arm, skulder, brystkasse og ankel, og der har i de lægelige akter været tale om en 'whiplash- lignende situation'.
>
> Der har således været en fysisk tilskadekomst, som hendes tilstand er udløst af.
>
> Desuden skal jeg gøre opmærksom på, at der er en række lidelser, hvor der ikke er objektive fund, så som eksempelvis piskesmæld, hvor der i den lægelige verden ikke er tvivl omkring rigtigheden af det, som patienten fortæller, og hvor forsikringsselskaberne udbetaler erstatninger på baggrund af de lægelige akter - uagtet, at der ikke er objektive fund."

Selskabet har ved skrivelse af 23/5 2008 fastholdt sin afgørelse over for nævnet. Selskabet har til støtte herfor anført:

> "A.M.K. klager via C. advokater over, at vi ikke bevilger hel præmiefritagelse og hel udbetaling ved tab af erhvervsevne.
>
> **Danica Pensions afgørelse**
> Hertil kan vi anføre, at vi fastholder vores vurdering af, at A.K.M. har et erhvervsevnetab på mellem halvdelen og 2/3, og at der ikke er sket en væsentlig forværring i hendes helbredstilstand, så erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller mindre.
>
> Advokat B.L. fremhæver i klagen til Ankenævnet for Forsikring, at psykolog T.J.J. i sin erklæring, bilag .., udtaler, at A.K.M.s arbejdsevne er nedsat i en sådan grad, at det er urealistisk at arbejde på at etablere et fleksjob. Denne vurdering er Danica Pensions lægekonsulenter ikke enige i.
>
> Det faktum, at A.K.M. er tilkendt førtidspension, har ingen betydning for vores vurdering af den generelle erhvervsevne og beviser ikke, at hendes generelle erhvervsevne nu er nedsat til 1/3. Kommunen foretager en vurdering med udgangspunkt i tolv elementer i ressourceprofilen, hvoraf helbredet kun er et af dem. Af afgørelsen om førtidspension fra H. Kommune, er da også blot anført, at 'Afgørelsen begrundes med, at din arbejdsevne er varigt nedsat og at nedsættelsen af arbejdsevnen har et sådant omfang, at du ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, jf. Lov om social pension § 16.' Der er således ikke lagt særlig vægt på A.K.M.s helbred frem for de 11 øvrige elementer i vurderingen af arbejdsevnen.
>
> A.K.M. ophører i sit fleksjob i ægtefællens virksomhed på grund af, at virksomheden bliver solgt. Det er ikke forsøgt at arbejdsprøve hende, eller at finde et nyt fleksjob til hende. Det er vores vurdering, at A.K.M. ville kunne bestride et tilsvarende fleksjob i en anden virksomhed, med det er imidlertid aldrig forsøgt.
>
> Danica Pensions lægekonsulenter lægger vægt på, at der ikke er sammenhæng mellem de foretagne undersøgelser og konklusionen i erklæringen fra psykolog T.J.J.
>
> I resumeet på side 14 i erklæringen fremgår det, at 'På baggrund af testning med de neuropsykologiske tests Trail Making Teat og Rey's AVLT findes der ikke påviselige tegn på hukommelsesproblemer eller koncentrationsproblemer.' Senere i resumeet står der 'Det skal i den forbindelse fremhæves, at der ses tilfælde hvor koncentrations- og hukommelsesproblemer hos en person der vitterlig har sådanne problemer ikke lader sig indfange og afspejle i alle psykologiske test. Det ser ud til, at det er det, som gør sig gældende for A.K.M.'
>
> Det fremgår således, at selv om A.K.M. har klaret de neuropsykologiske test flot, baserer T.J.J. sin konklusion på en undtagelse, og ikke på baggrund af det faktiske resultat af undersøgelserne.
>
> Vi fremhæver endvidere, at det på side et i erklæringen fremgår, at A.K.M. allerede ved en neuropsykologisk undersøgelse i 2003 blev tilrådet at søge psykolog med henblik på bedre smertecoping, herunder at blive bedre til at tilrettelægge sit arbejde og at bearbejde egne krav til sig selv. A.K.M. har ikke kontaktet psykolog, hvilket ellers blev anbefalet helt tilbage i

2003, for at hun kunne bedre sin tilstand, og vi mener derfor, at A.K.M. ikke selv har taget initiativ til at bedre sin tilstand.

Advokat B.L. lægger i klagen til Ankenævnet for Forsikring vægt på, at Danica Pension burde anerkende A.K.M.s lidelser, idet der ved eksempelvis piskesmæld heller ikke findes objektive fund. Til dette kan vi anføre, at A.K.M.s forskellige klager kunne give mistanke om en fysisk sygdom i nervesystemet eller bevægeapparatet. A.K.M. er dog blevet gennemundersøgt af specialister, der ikke har fundet nogen objektive fund, der skulle kunne bekræfte denne mistanke. Der er ingen af A.K.M.s klager, der kan henføres til en fysisk, neurologisk eller neuropsykologisk lidelse.

Den neuropsykologiske undersøgelse i november 2007 foretaget af M.R. med speciale i neuropsykologi (bilag ..) bekræfter, at der ikke er tale om kognitive deficits af væsentlig betydning for erhvervsevnen. Der er heller ikke mistanke om depression eller anden psykisk sygdom.

På side seks i den neuropsykologiske speciallægeerklæring udtaler M.R. 'Erfaringsmæssigt har undertegnede set adskillige eksempler på, at sufficient medicinsk smertebehandling ved en Smerteklinik sammen med kropslig afslapning ved en afspændingspædagog kan føre til blivende fravær af smerter.' Vi mener således, at der fortsat er mulighed for bedring af A.K.M.s tilstand.

Det er fortsat vores vurdering, at A.K.M. ikke har dokumenteret, at der skulle være sket en væsentlig forværring i hendes helbredstilstand, så hendes generelle erhvervsevne er nedsat til 1/3 eller mindre, tværtimod viser de manglende objektive fund i de lægelige oplysninger, at der ikke er fundet nogen påviselig sygdom. Vi fastholder derfor, at hun ikke opfylder betingelserne for hel præmiefritagelse og hel udbetaling ved tab af erhvervsevne."

Klageren anførte i skrivelse af 13/6 2008 til sin advokat:

"Bemærkninger til skrivelsen fra Danica Danica Pension side 3:

S. Maskinfabrik a/s blev solgt på grund af jeg ikke kan arbejde længere, og at min mand … ikke ønskede at køre virksomheden videre uden mig, da vi altid har været fælles om at drive vores virksomheder. Salget bevirkede også at han måtte tage andet arbejde. Hvis ikke jeg var blevet syg havde vi forsat været selvstændig erhvervsdrivende, hvilket vi havde været i 30 år da vi måtte sælge på grund af mit helbred.

Danica skriver: ' ved en neuropsykologisk undersøgelse i 2003 blev jeg tilrådet at søge psykolog'. Undersøgelsen var d. 26/2-04, hvor jeg valgte 2. mulighed som T.J. foreslog på side 5 '2) at man samarbejder med AKM om løbende at fastlægge arbejdsomfang og -tider nøje samt om tilrettelæggelse af hvile og pauser, idet man tilstræber at forebygge symptomudviklingen.'
Jeg har gjort og gør stadig meget for at bedre min tilstand, da jeg er den der har allerstørst ønske om, at jeg får det bedre.

Danica Pension side 4:
Ang. Smerteklinik sammen med kropslig afslapning. Jeg har talt med min læge K.H., som siger at han lige så godt kan smertelindre. Desuden har jeg gået til Mensendieck gymnastik i mange år, hvor jeg har lært afspænding af mine muskler."

Af forsikringsbetingelserne for "Kollektiv forsikring ved tab af erhvervsevne" nr. 483-77 fremgår:

"**Længerevarende tab af erhvervsevne**
Fortsætter forsikrede med at være sygemeldt, og har forsikredes sygdomstilstand stabiliseret sig i et sådant omfang, at hans fremtidige erhvervsevne kan vurderes, foretages en vurdering af, om forsikredes erhvervsevne længerevarende er nedsat til 1/3 eller mindre, respektive til mellem 1/2 og 1/3. Denne vurdering foretages under alle omstændigheder senest, når forsikrede har været midlertidig uarbejdsdygtig i 18 måneder. Selskabet kan for et begrænset tidsrum en eller flere gange udskyde vurderingen af det længerevarende erhvervsevnetab. Så længe udskydelsen varer, sker der udbetaling efter reglerne om midlertidig uarbejdsdygtighed.

Forsikredes erhvervsevne anses for længerevarende at være nedsat til 1/3 eller mindre, hvis han blivende ikke længere er i stand til at tjene mere end 1/3 - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - af, hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt arbejdsdygtige personer af tilsvarende uddannelse og alder.

Forsikredes erhvervsevne anses for længerevarende at være nedsat til mellem 1/2 og 1/3, hvis han blivende ikke længere er i stand til at tjene mere end 1/2 - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - af, hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt arbejdsdygtige personer af tilsvarende uddannelse og alder.

Ved vurderingen af den forsikredes tab af erhvervsevne foretages et skøn over, om forsikrede må anses for egnet til omskoling. Hvis forsikrede anses for egnet til og i tilfælde af omskoling må forventes at blive i stand til at opretholde den førnævnte indtjening, anses hans erhvervsevne ikke for nedsat til 1/3 eller mindre, respektive til mellem 1/2 og 1/3. Der er derfor ikke ret til udbetaling under omskoling. Selskabet kan dog efter et konkret skøn indgå en skriftlig aftale med forsikrede, om at selskabet undtagelsesvis bevilliger udbetaling af en nedsat ydelse i forbindelse med omskoling under forudsætning af, at forsikrede opfylder de i denne aftale fastsætte vilkår.

Der tages ikke hensyn til, om forsikrede på grundlag af situationen på arbejdsmarkedet er eller efter omskoling vil blive i stand til at få arbejde svarende til sin uddannelse.
…
Bortfald af præmiebetaling
Forsikringstageren fritages for præmiebetalingen, hvis forsikredes erhvervsevne som følge af sygdom eller ulykkestilfælde i perioden fra forsikringens ikrafttræden og indtil præmiebetalingens ophør uanset årsagen til ophøret nedsættes til 1/3 eller mindre, hvorved forstås, at han ikke længere er i stand til at tjene mere end 1/3 - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - af, hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt arbejdsdygtige personer med tilsvarende uddannelse og alder.

Fritagelsen gælder fra den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen til 1/3 eller mindre har varet i 3 måneder uden afbrydelse. Fritagelsen fortsætter, så længe erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller mindre, dog længst indtil præmiebetalingens aftalte ophørstidspunkt.

Krav om fritagelse for præmiebetaling skal fremsættes inden 1 år efter det tidspunkt, da forsikringstageren får kundskab om de omstændigheder, der begrunder kravet. Forsikringen omfatter ikke dækning for tiden forud for fremsættelsen af kravet, hvis dette først rejses efter, at der er forløbet 1 år.

Forsikredes eventuelle tilkendelse af offentlig førtidspension medfører ikke, at der er ret til præmiefritagelse, da tilkendelseskriterierne for offentlig førtidspension er forskellige fra forsikringsbetingelserne.

Genvindes erhvervsevnen i en sådan grad, at betingelserne for præmiefritagelse ikke længere er til stede, skal der igen betales fuld præmie.

Selskabet kan til enhver tid forlange dokumentation for, at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller mindre."

Af forsikringsbetingelserne nr. 110-12 for "Personforsikring" fremgår:

"**Fælles bestemmelser**
…
§ 5. Præmiefritagelse
Forsikringen giver ret til præmiefritagelse, hvis forsikrede fuldstændig mister sin erhvervsevne. Retten gælder for den tid, erhvervsudygtigheden varer ud over 3 måneder.
Pristalsregulering af præmien, ophører efter 3 års præmiefritagelse.
Præmiefritagelse bevilges ikke med tilbagevirkende kraft, medmindre særlige forhold taler derfor.
Genvindes erhvervsevnen i en sådan grad, at forudsætningen for ydelsen ikke længere er til stede, genoptages præmiebetalingen.
…
Særlige betingelser for Invaliderente
§ 1. Invaliderente
Forsikringen giver ret til udbetaling af invaliderente, hvis forsikrede ved sygdom eller ulykkestilfælde mister 2/3 eller mere af den erhvervsevne, der er normal for personer af hans (hendes) alder og uddannelse, eller hvis forsikrede tilkendes statens invalidepension (højeste eller mellemste) i henhold til lov om invalidepension af 15/4 1970, § 3, stk. 2 og 3. Retten gælder for den tid, erhvervsudygtigheden varer ud over 3 måneder.

Invaliderente bevilges ikke med tilbagevirkende kraft, medmindre særlige forhold taler derfor.

Genvindes erhvervsevnen i en sådan grad, at forudsætningen ikke længere er til stede, ophører udbetalingen af invaliderente."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen og de nye lægelige oplysninger finder nævnet, at klagerens erhvervsevne ikke er ændret, således at den kan anses for værende nedsat med mere end 2/3.

11. 73.892

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

_____

Klagen kan ikke tages til følge.

J. Hermann